

Fylkesmannen i Oppland

MILJØVERNDELINGEN

Inspeksjonsrapport

Volla avløpsanlegg 3.6.2014

Inspeksjon ved Volla avløpsanlegg

Dato for tilsynet: 3. juni 2014
Rapportnummer: 2014.008.I.FMOP
Saksnummer: 2014/4222

Kontaktpersoner ved kontrollen:

Fra Lunner kommune:
Atle Hermansen

Fra Fylkesmannen:
Tore Pedersen
Line Andersen

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten beskriver resultater fra inspeksjonen, slik situasjonen var ved kontrolltidspunktet 3.6.2014. Hovedtema for kontrollen var overholdelse av utslippskrav, oppfølging av ledningsnett, miljørisikovurdering og klimatilpasning.

Tilsynet ble gjennomført som del av en landsomfattende kontrollaksjon rettet mot kommunale avløpsanlegg. Resultatene fra aksjonen vil sammenstilles av Miljødirektoratet og Fylkesmannen.

Fylkesmannen avdekket 6 avvik under tilsynet:

- Saneringsplan er ikke utarbeidet
- Mangelfull tilpassing til fremtidige klimaendringer
- Mangelfull drift og vedlikehold av ledningsnett
- Overholdt ikke rensekravene i 2013
- Ikke gjennomført miljørisikovurdering
- Mangelfullt avviksbehandlingssystem

Avvikene er nærmere beskrevet fra side 5 og utover i rapporten.

Lunner kommune må sende en skriftlig bekreftelse innen 10.10.2014 på at avvikene er rettet.

Oppfølgingen etter tilsynet er nærmere beskrevet på side 4.

Denne rapporten vil være offentlig, jf. offentlighetsloven.

1 Informasjon om virksomheten

Kommune: Lunner	Organisasjonsnr: 961 381 452
Postadresse: Sandsvegen 1, 2740 ROA	
Bransjenr. (NACE-kode): 84.110 – Generell offentlig administrasjon	

Kontrollert anlegg

Navn: Volla avløpsanlegg	Anleggsnr: 0533.0010.01
Anleggsaktivitet: Avløpsnett og -rensing	Risikoklasse: 3
Tillatelse gitt: 15.6.2006	Tillatelse oppdatert: -

2 Inspeksjonens omfang

Formålet med inspeksjonen var å kartlegge i hvilken grad kommunen konkretiserer og gjennomfører kravene satt i utslippstillatelsen og i forurensningsforskriften kapittel 14. Kartleggingen ble gjennomført ved å kontrollere følgende tema:

- Mål for avløpsanlegg
- Handlingsplaner/Saneringsplaner
- Klimatilpasning
- Overløp
- Ledningsnett
- Akkreditert prøvetaking
- Etterlevelse av renskrav i 2013
- Driftsstabilitet
- Miljørisikovurdering
- Avviksbehandlingsystem

Denne rapporten omhandler avvik som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av kommunens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

3 Oppfølging etter tilsynet

Kommunen plikter snarest å rette opp de avvikene som er beskrevet i denne rapporten. For at vi skal kunne avslutte saken, må dere innen 10.10.2014 sende en skriftlig bekreftelse med dokumentasjon som viser at avvikene er rettet.

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Fylkesmannens postjournal og hjemmesider, jf. offentleglova.

4 Gebyr for inspeksjonen

Volla avløpsanlegg er gjennom utslippstillatelsen plassert i risikoklasse 3. Dette betyr at dere skal betale **kr 12 000,-** i gebyr for den gjennomførte kontrollen, jf. § 39-6 i forurensningsforskriften. Faktura vil ettersendes av Miljødirektoratet.

5 Avvik

Avvik 1   Handlingsplan og saneringsplan for avløpsanlegget mangler

Avvik fra   Forskrift om internkontroll § 5 punkt 6 (risiko, planer og tiltak)
Forskrift om internkontroll § 5 punkt 7 (forebygge overtredelser)

Kommentar

Lunner kommune har ikke en oppdatert saneringsplan. Det er beskrevet i kommunedelplan Teknisk at det skal utarbeides en vedlikeholds- og saneringsplan i løpet av 2014, men denne var ikke ferdig da inspeksjonen ble gjennomført.

Det eksisterer en saneringsplan fra 2005 som kommunen har fulgt, og de prioriterte tiltakene i den skal være gjennomført, ifølge kommunen. Ved utarbeidelse av ny saneringsplan er det viktig at mål og strategier i kommunedelplan Teknisk omsettes i tiltak og overføres til saneringsplanen.

Videre må tiltakene gis en tydelig prioritering og dere må sørge for tilstrekkelig forankring i politisk ledelse og/eller gjennom vedtatt finansiering.

Avvik 2   Anleggseier har ikke gjort tilstrekkelige forberedelser for å tilpasse avløpsanlegget til framtidige klimaendringer

Avvik fra   Forurensingsforskriften § 14-10 Utforming og drift av renseanlegg
Forskrift om internkontroll § 5 punkt 6 (risikovurdering)
Forskrift om internkontroll § 5 punkt 7 (forebygge overtredelser)

Kommentar

Kommunen har ikke undersøkt hvordan avløpsanlegget vil bli påvirket av fremtidige klimaendringer. Klimaet er ventet å bli både varmere og våtere, blant annet gjennom hyppigere tilfeller med mer intensivt nedbør. Dette kan få konsekvenser for driften av avløpsanlegget og det er viktig å ligge i forkant av utviklingen. Strategier for hvordan håndtere større vannmengder og for å hindre at overvann kommer inn på avløpsnett, vil være viktig i et fremtidig klima.

En vanlig strategi er å legge større rørdimensjoner ved sanering av avløpsledninger. Dette er et tiltak for å kunne transportere mere vann og på den måten redusere sannsynligheten for overløp. Det er imidlertid vel så viktig å identifisere områder med innlekking og ha god overvannshåndtering, slik at mengden rent vann som transporteres til renseanlegget reduseres.

Lunner kommune bør innhente nedbørsprognoser og omsette dette i virkninger i avløpsnett, enten ved modellberegninger eller gjennom andre vurderinger. Vurderingene skal synliggjøres selv om dere kommer frem til at konsekvensene for avløpsanlegget blir små.

Avvik 3   Drift og vedlikehold av ledningsnett er mangelfull

Avvik fra   Forurensingsforskriften § 14-5 Avløpsnett

Kommentar

Rutiner for drift og vedlikehold av ledningsnett, samt rutiner ved overløpsdrift er ikke etablert i tilstrekkelig omfang. Under inspeksjonen fikk vi opplyst at det eksisterer rutiner, men at disse er mangelfulle og ikke tatt med i avløpsanleggets internkontrollsystem. Ved registrering av overløpsdrift er det viktig at dere også inspiserer utslippspunktet for avløpsøppel og nedslamming.

Avvik 4   Kommunen overholdt ikke rensekravene for utslipp til vann i 2013

**Avvik fra   Utslippskrav satt i tillatelsen
Forurensingsforskriften § 14-2, § 14-11, § 14-12, § 14-13
Forskrift om internkontroll § 5 punkt 7 (forebygge overtredelser)**

Kommentar

Volla avløpsanlegg overholdt ikke rensekravene for 2013. Tilførselen av fosfor skal reduseres med minst 95 % som årlig middelvei, noe som ikke var tilfellet ved Volla avløpsanlegg med en reduksjon på 91 % i 2013. Ved én anledning oversteg også utslippkonsentrasjonen kravet med mer enn 100 %.

Det tas ut 12 akkrediterte prøver ved anlegget hvert år og analyseresultatene sendes både til driftsassistansen i Oppland (DiO) og til flere mottakere i kommunen. Under inspeksjonen kom det ikke klart frem hvem som har ansvar for å følge opp analyseresultatene. Minst 3 personer i kommunen mottar analyseresultatene, men ingen hadde et klart ansvar om å følge opp resultatene fortløpende. Vi er også av den oppfatning at kommunen i for stor grad forventer at den løpende vurdering av om rensekravene overholdes skal gjøres av DiO.

Avvik 5   Miljørisikovurdering for avløpsanlegget er ikke gjennomført

Avvik fra   Internkontrollforskriften § 5 punkt 6 (vurdere risiko)

Kommentar

Det er ikke utarbeidet en skriftlig vurdering av risiko for ytre miljø ved Volla avløpsanlegg. I 2013 ble det utgitt en veileder av Norsk Vann om vurdering av risiko for ytre miljø ved avløpsanlegg. Denne veilederen kan være til hjelp for å sørge for at det gjennomføres en systematisk og tilstrekkelig miljørisikovurdering.

Avvik 6   Avviksbehandlingssystem for avløpsanlegget er ikke etablert

Avvik fra   Internkontrollforskriften § 5 punkt 7 (forebygge overtredelser)

Kommentar

Kommunen har ikke etablert et skriftlig avviksbehandlingssystem som omfatter ytre miljø. Det er utarbeidet et overordnet avvikssystem som dekker flere områder. Innenfor det overordnede systemet skal det være områdespesifikke avvikssystem. På inspeksjonstidspunktet var det ikke etablert et avvikssystem for avløpsområdet.

Det er viktig at avviksbehandlingssystemet inkluderer alle deler av avløpsanlegget, blant annet avløpsnett, overløp, renseanlegg og utslippsmålinger. Overskridelser av grenseverdier er avvik som skal registreres og behandles.

6 Anmerkninger

Anmerkning 1: Overordnende mål for avløpsanlegget er mangelfull

Lunner kommune vedtok i 2013 en ny kommunedelplan Teknisk for perioden 2014 til 2017. Kommunedelplanen omhandler blant annet avløp, og er en erstatning for den gamle hovedplanen for avløp fra 2005.

Hovedplanen fra 2005 ble, ifølge kommunen, regnet som for omfattende og teknisk tung. Det ble derfor valgt å lage en enklere og kortere versjon i kommunedelplanen. Vi har forståelse for at det er nødvendig å finne en balansegang mellom faglig dybde og detaljnivå i en tekst som skal brukes av faglærte så vel som ufaglærte. Det er likevel viktig at det kan vises til viktig beslutningsgrunnlag og dokumentasjon på tilstand og tiltaksbehov i avløpsanlegget.

Tilstand og tiltaksbehov i avløpsanlegget forutsetter vi vil fremgå av vedlikeholds- og saneringsplanen som skal etableres i 2014, men som ikke var utarbeidet ved tilsynet. Videre er det viktig å benytte seg av viktig beslutningsgrunnlag som f.eks. feltundersøkelser, informasjon om miljøvirkninger i resipient og oversikter over overløpshendelser og inn- og utlekking.

Kommunen bør også benytte seg av målbare overordnende mål. I kommunedelplanen er det nevnt et mål om fornyingstakt av ledningsnett på 1 % årlig. Andre overordnende mål kan f.eks. være separering av avløpsnett, reduksjon av tilført takvann og avskjæring av overvann.

7 Gjennomføring

Tilsynet ble varslet per telefon 23.5.2014, og det ble avtalt å gjennomføre tilsynet 3.6.2014. Selve tilsynet ble gjennomført med et åpningsmøte, intervjuer, befarings på anlegget og et avslutningsmøte. Totalt ble tre personer intervjuet.

Funksjon	Åpning	Intervju	Slutt
Tjenesteleder	X	X	X
Ingeniør	X	X	X
Oppsynsmann drift	X	X	X

Fra Fylkesmannen deltok Tore Pedersen (overingeniør) og Line Andersen (rådgiver). Førstnevnte ledet inspeksjonen.

8 Kommentar

Fosforkonsentrasjoner på innløpet til Volla renseanlegg viser at anlegget mottar tynt innløpsvann, noe som antagelig skyldes stor grad av innlekking til ledningsnett. Under inspeksjonen fikk vi inntrykk av at det er gjort nylige tiltak for å redusere innlekkingen. Basert på egenrapportering til KOSTRA, ser vi også at Lunner kommune er en av fylkets beste kommuner målt som prosent fornying av det totale ledningsnett. Det er imidlertid ofte vanskelig å se en umiddelbar effekt av enkelttiltak, men ved å identifisere kilder og gå systematisk frem for å utbedre kjente feil, vil dette over tid redusere mengden fremmedvann. En vurdering av risiko for ytre miljø, f.eks. ved å bruke Norsk Vanns veileder 197/2013, kan bidra til å identifisere kilder til innlekking.